

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI НОМИДАН ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Куйичирчиқ тумани 2023 йил 10 апрель 4-1103-2302/784-сонли иш

Куйичирчиқ туманлараро иқтисодий судининг судьяси Э.Р.Курбоновнинг раислигида, судья ёрдамчиси С.С.Файзиевнинг котиблигида, даъвогар Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Тошкент вилоят ҳудудий бошқармасининг "ABC OQQO'RG'ON AGRO CLASSTER" масъулияти чекланган жамияти манфаатида жавобгар PAXTA SELEKSIYASI, URUG'CHILIGI VA YETISHTIRISH AGROTEXNOLOGIYALARI ILMIY-TADQIQOT INSTITUTINING OQQO'RG'ON ILMIY-TAJRIBA STANSIYASI ҳисобидан 314.746.400 сўм жаримани ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иқтисодий ишни тарафлардан даъвогар ишончли вакили Н.Сафаров (2023 йил 5 январдаги 01-05/01-сонли ишончнома асосида) жавобгар ишончли вакили Г.Ханимкулова (ишончнома асосида)лар иштирокида, иш ҳужжатлари билан биргаликда, очик суд мажлисида, суд биносида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И:

Даъвогар Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Тошкент вилоят ҳудудий бошқармаси "ABC OQQO'RG'ON AGRO CLASSTER" масъулияти чекланган жамияти (кейинги ўринларда даъвогар деб юритилади) манфаатида судга даъво ариза билан мурожаат қилиб, жавобгар PAXTA SELEKSIYASI, URUG'CHILIGI VA YETISHTIRISH AGROTEXNOLOGIYALARI ILMIY-TADQIQOT INSTITUTINING OQQO'RG'ON ILMIY-TAJRIBA STANSIYASI (кейинги ўринларда жавобгар деб юритилади) ҳисобидан 314.746.400 сўм жарима ундиришни сўраган.

Суднинг 2023 йил 4 апрелдаги ажрими билан Оққўрғон туман Қишлоқ хўжалик бўлими ишга низонинг предметига мустақил талаблар билан арз қилмайдиган учинчи шахс сифатида жалб қилинган.

Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Тошкент вилоят ҳудудий бошқармаси вакил иштирокисиз кўришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили даъвода кўрсатилган қарздорлик янглишиш натижасида келиб чиққанлигини, аслида жавобгарнинг қарздорлиги мавжуд эмаслиги аён бўлганлигини, буни тасдиқловчи солиштирма далолатнома судга тақдим этилганлигини маълум қилиб, суддан қонуний қарор қабул қилишни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили даъвогар олдида қарздорлик мавжуд эмаслигини маълум қилиб, суддан даъво талабини рад этишни сўради.

Суд муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда хабардор қилинган учинчи шахс суд мажлисида вакиллари иштирокини таъминламади. Иш ҳужжатларида учинчи шахс томонидан тақдим этилган иш юзасидан ёзма фикрномаси мавжуд.

Ишни кўриш вақти ва жойи кўрсатилган суднинг ажрими тарафларга гибрид почта орқали етказиб берилган. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг (бундан буён матнда ИПК деб юритилади) 128-моддасининг биринчи қисмига кўра, агар суд иқтисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси ўзига юборилган ажримнинг кўчирма нусхасини олганлиги ёки ушбу Кодекста назарда тутилган бошқа усулда хабардор қилинганлиги тўғрисида суд мажлиси бошланғунига қадар маълумотларга эга бўлса, ушбу иштирокчи тегишли тарзда хабардор қилинган деб ҳисобланади.

Суд, ИПКнинг 127-128 ва 170-моддалари талабларига кўра, ишни учинчи шахс вакиллари иштирокисиз кўриш мумкин деб ҳисоблайди.

Суд ишда иштирок этувчи тараф вакилининг тушунтиришларини тинглаб, ишдаги мавжуд ҳужжатларга ҳуқуқий баҳо бериб, қуйидаги асосларга кўра даъвогарнинг даъво талабини рад этишни, ишни кўриш билан боғлиқ суд харажатларини даъвогар зиммасига юклашни лозим топади.

Иш ҳужжатларидан кўринишича, "ABC OQOQO'RG'ON AGRO CLASSTER" масъулияти чекланган жамияти (бундан буён матнда "Буюртмачи" деб юритилади) ҳамда PAXTA SELEKSIYASI, URUG'CHILIGI VA YETISHTIRISH AGROTEKNOLOGIYALARI ILMIY-TADQIQOT INSTITUTINING OQOQO'RG'ON ILMIY-TAJRIBA STANSIYASI (бундан буён матнда "Хўжалик" деб юритилади) ўртасида 2022 йил 23 январда Пахта хомашёси ва уруғлик пахта етказиб бериш ҳамда харид қилиш бўйича 58-сонли фьючерс шартномаси (бундан буён матнда "шартнома" деб юритилади) тузилган.

Мазкур шартноманинг 1.2-бандига мувофиқ, "Хўжалик" 2022 йилнинг бизнес-режасига асосан 56,6 гектар ер майдонида 169,1 тонна пахта-хомашёсини "Буюртмачи"га етказиб бериш, "Хўжалик" эса ушбу маҳсулотни қабул қилиб олиш ва шартноманинг 4.1-бандига мувофиқ ҳақини тўлаш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Шартноманинг 5.2-бандида шартноманинг 1.1, 1.2-бандларидаги белгиланган нав, сифат ва миқдордаги маҳсулотни 75 фоизидан кам топширишда "Хўжалик" асоссиз бош тортганлиги учун топширилмаган маҳсулот қийматининг 25 фоизи миқдорида жарима тўлаши белгиланган.

Шунга кўра даъвогар жавобгардан шартноманинг 1.1, 1.2-бандларидаги белгиланган нав, сифат ва миқдордаги маҳсулотни 75 фоизидан кам топширганлиги учун 314.746.400 сўм жарима ҳисоблаб, уни ундириш юзасидан судга даъво ариза билан мурожаат қилган.

Шартноманинг 8.1-бандида шартнома тарафлар томонидан имзоланиб, туман қишлоқ хўжалиги бўлими томонидан рўйхатдан ўтказилганидан кейин кучга кириши, шартнома 3 кун мабайнида "Буюртмачи" томонидан туман қишлоқ хўжалиги бўлимига рўйхатдан ўтказиш учун тақдим этилиши ва шартноманинг барча нусхалари туман қишлоқ хўжалиги бўлими ходими томонидан имзоланиши, имзо муҳр билан тасдиқланиши қайд этилган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг (бундан буён матнда

ФК деб юритилади) ФКнинг 263-моддасида неустойка тўлаш тарафларнинг келишувида назарда тутилган ёки тутилмаганлигидан қатъи назар, кредитор қонунда белгиланган неустойка (қонуний неустойка)ни тўлашни талаб қилишга ҳақли эканлиги белгиланган.

ФКнинг 333-моддасига мувофиқ қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонунчиликда ёки шартномада бошқача тартиб белгиланган бўлмаса, жавоб беради.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 4 сентябрдаги 383-сонли қарори билан тасдиқланган Низомнинг 1-бандида Низом қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилар, тайёрлов ва хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўртасида шартномалар тузиш ва уларни бажаришда пайдо бўладиган муносабатларни тартибга солади, шунингдек уларни туман қишлоқ хўжалиги бўлимларида рўйхатдан ўтказиш ҳамда уларнинг бажарилиши мониторингини олиб бориш тартибини белгилаши кўрсатилган.

Низомнинг 2-бандида амал қилиши қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари), фермер ва деҳқон хўжаликлари, бошқа қишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчилари (кейинги ўринларда хўжаликлар деб юритилади) ҳамда қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини тайёрлаш, қайта ишлаш, моддий-техника ресурслари етказиб бериш билан шуғулланувчи, механизациялашган ишларни бажарувчи, хўжаликларга сервис, агрокимё, агротехника хизматлари ва хўжаликларга қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш билан боғлиқ бошқа хизматлар кўрсатувчи тайёрлов, хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўртасида тузилган контрактация шартномаларига (уларда давлат эҳтиёжлари учун харид қилиш мавжудлигидан қатъи назар), моддий-техника ресурслари етказиб бериш, хизматлар кўрсатиш (ишларни бажариш) бўйича шартномаларга татбиқ этилиши белгиланган.

Низомнинг 3-банди иккинчи хатбошисида моддий-техника ресурслари (эҳтиёт қисмлар, уруғлик, ўсимликларни ҳимоя қилиш воситалари, ёнилғи-мойлаш материаллари, минерал ўғит ва бошқалар) етказиб бериш юзасидан тузилган шартнома бўйича етказиб берувчи ташкилот хўжаликка ўзи ишлаб чиқарадиган ёки харид қиладиган моддий-техника ресурсларини қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришда фойдаланиш учун келишилган муддатда етказиб бериш мажбуриятини олади, хўжалик эса моддий-техника ресурсларини қабул қилиб олиш ва улар учун белгиланган ёки келишилган нархлар бўйича ҳақ тўлаш мажбуриятини олади.

Бироқ, тарафлар ўртасида имзоланган шартнома Низом талабларига мувофиқ қишлоқ хўжалиги бўлимида рўйхатдан ўтказилиши таъминланмаган.

Бу ҳақда Оққўрғон туман Қишлоқ хўжалик бўлими томонидан 2022 йил пахта ҳосили учун "ABC OQQO'RG'ON AGRO CLASSTER" масъулияти чекланган жамияти ҳамда фермер ва бошқа қишлоқ хўжалиги ташкилотлари ўртасидаги шартномалар туман қишлоқ хўжалиги бўлимидан рўйхатдан ўтказилмаганлиги, лекин рўйхатдан ўтказиш тўғрисида "ABC OQQO'RG'ON AGRO CLASSTER" масъулияти чекланган жамияти бир неча маротаба хабардор қилинганлиги тўғрисида маълумот берган.

Суднинг 2023 йил 4 апрелдаги сўров хатига жавобан Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг 2023 йил 5 апрелдаги

05/05/1466-сонли жавоб хатига асосан тарафлар ўртасида тузилган шартнома белгиланган тартибда туман қишлоқ хўжалиги бўлимларида рўйхатдан ўтказилиши ҳақида маълум қилинган.

Бироқ, суд муҳокамаси жараёнида тақдим этилган солиштирма далолатномага асосан жавобгарнинг даъвогар олдида қарздорлиги мавжуд эмаслиги маълум бўлди.

ИПКнинг 66-моддасида иш бўйича далиллар ушбу Кодексда ва бошқа қонунларда назарда тутилган тартибда олинган фактлар ҳақидаги маълумотлар бўлиб, улар асосида суд ишда иштирок этувчи шахсларнинг талаблари ва эътирозларини асословчи ҳолатлар, шунингдек низони тўғри хал қилиш учун аҳамиятга эга бўлган бошқа ҳолатлар мавжудлигини ёки мавжуд эмаслигини аниқлайди. Бундай маълумотлар ёзма ва ашёвий далиллар, экспертларнинг хулосалари, мутахассисларнинг маслаҳатлари (тушунтиришлари), гувоҳларнинг кўрсатувлари, ишда иштирок этувчи шахсларнинг тушунтиришлари билан аниқланади.

ИПКнинг 68-моддаси биринчи қисмига асосан, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

ИПКнинг 72-моддасига кўра қонун ҳужжатларига мувофиқ муайян далиллар билан тасдиқланиши керак бўлган иш ҳолатлари бошқа далиллар билан тасдиқланиши мумкин эмас.

Юқоридагиларга кўра, суд жавобгарнинг даъвогар олдида қарздорлиги ҳолати тасдиқланмаганлиги сабабли, даъво талабини қаноатлантиришдан рад этишни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасига асосан асосан суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади. Мазкур модданинг еттинчи қисмида давлат божи тўлашдан озод қилинган давлат органлари ҳамда бошқа шахслар томонидан юридик шахслар ва фуқароларнинг манфаатларини кўзлаб тақдим этилган даъво талабларини қаноатлантириш рад этилган ёки улар қисман қаноатлантирилган тақдирда, давлат божи манфаатлари кўзланиб даъво тақдим этилган шахслардан даъво талабларининг қаноатлантирилиши рад этилган қисмига мутаносиб равишда ундирилади. Демак, суд харажатлари даъво талаби рад этилганлиги сабабли манфаати кўзланган шахс зиммасига юкланиши лозим.

Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 66, 68, 72, 118, 170, 176-180, 186, 192-моддаларига асосан, суд

Қ А Р О Р   Қ И Л Д И:

Даъвогарнинг даъво талаби қаноатлантириш рад этилсин.

Даъвогар "ABC OQQO'RG'ON AGRO CLASSTER" масъулияти чекланган жамияти ҳисобидан Республика бюджетига 6.294.928 сўм давлат божи ундирилсин, олдиндан тўланган почта харажати зиммасида қолдирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач, ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддат ичида шу суд орқали

Тошкент вилояти судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига
апелляция тартибида шикоят қилиниши (протест келтирилиши) мумкин.

Судья:

Э.Р.Курбонов

Хужжат имзоланган: Курбонов Элдор Рашидович, 10.04.2023

